"परोक्षज्ञानमनाहार्य्यं निश्चयश्चेति सिद्धान्त" इति प्रवादस्तु शाब्दबोधातिरिक्तपरः । एतदभिप्रायेणैव "रूपकं रूपितारोपादित्यादिकं रूपकलक्षणम्"सारोपात्मकलक्षणाभेदकथनञ्च सा०दर्पणोक्तं वेदितव्यम् यथा । "विषयस्यानिगीर्णस्यान्यतादात्म्यप्रतीतिकृत् सारोपा स्यात्" इति सा०द० । "विषयस्यारोप्यस्य अनिगीर्णस्य स्फुटतया प्रतिभासमानस्यान्यतादात्म्यस्याभेदस्य प्रतीतिजनकत्वेन लक्षणायाः सारोपात्वम् । "आरोपे सति निमित्तानुसरणं न तु निमित्तमस्तीत्यारोपः इति"चिन्ता० । "एवं वस्तुन्यवस्त्वारोप :इति"वेदान्तसारः ।

आरोपक पु० आ+रुह-णिच्-ण्वुल् । वृक्षादीनां वापके "गृहसंवेशकोदूतो वृक्षारोपक एव च" मनुः ।

आरोपण पु० आ+रुह-णिच्-ल्युट् । १आरोपशब्दार्थे २आरोहणसम्पादने च । "आर्द्राक्षतारोपणमन्वभूताम्" कुमा० रघुश्च ।

आरोपित त्रि० आ+रुह-णिच्-क्त । यस्यारोहणं कारितं १तादृशे पदार्थे । "आरोपितं यद् गिरिशेन पश्चात्" "तं देशमारोपितपुष्पचापः" इति च कुमा० २आसञ्जिते च । "आरोपितपर्याणञ्च त्वरिततुरगपरिचारकोपनीतमिन्द्रायुधम्"काद० । [आरोप्ये वस्तुनि

आरोपणीय त्रि० आ+रुह-णिच्-अनीयर् । आरोपार्हे

आरोप्य त्रि० आ+रुह-णिच्-कर्मणि यत् । १आरोपणीये यथा मुखं चन्द्र इत्यादौ मुखे चन्द्रत्वमारोप्यम् ।२अध्यासविषये च इयांस्तु भेदः आरोप्यसन्निकृष्टस्थाने अन्यथाख्यातिः यथा जवासन्निकृष्टे स्फटिकादौ लोहित्यस्य भ्रान्तिः तदसन्निकृष्टस्थले तु अध्यासः असत्ख्यातिरेव यथा इदं रजतमित्यादौ वेदान्तिनः । वे०प० विवरणं दृश्यम् । नैयाकास्तु उभयत्रान्यथाख्यातिः ।

आरोह पु० आ+रुह-घञ् । १आक्रमणे २नीचस्थानादूर्द्ध्वदेशगमने ३अङ्कुरादिप्रादुर्भावे शब्दच० ४गजवाजिनामुपरिगमने ५दीर्घत्वे ६उच्चत्वे च ७नितम्बे । "वरारोहा मत्तकाशिन्युत्तमा वरवर्णिनी" इत्यमरः "सारमानवरारोहा" उद्भटः । "आरोहैर्निविड़वृहन्नितम्बबिम्बैः"माघः ।

आरोहक त्रि०आ+रुह-ण्वुल् । आरोहण कर्त्तरि ।

आरोहण न०आ+रुह-ल्युट् । १नीचस्थानादूर्द्ध्वस्थानगमने "आरोहणार्थं नवयौवनेन कामस्य सोपानमिव प्रयुक्तम्" कुमा०३अङ्कुरादिप्रादुर्भावे च आरुह्यतेऽनेन करणे ल्युट् । सोपाने च "आरोहणं स्यात् सोपानम्" अमरः ।

आरोहणीय त्रि० । आरोहणं प्रयोजनमस्य अनुप्र० छ । १आरोहणसाधने पदार्थे । आ+रुह-कर्मणि अनीयर् । आरोढुं योग्ये २हयादौ ।

आरोहवत् त्रि० आरोहोविशिष्टनितम्बस्थानमस्त्यस्य मतुप् पक्षे इनि । प्रशस्तनितम्बयुक्ते स्त्रियां ङीप् ।

आरोहिन् त्रि०आ+रुह-णिनि । १आरोहणकर्त्तरि नीचादूर्द्ध्वस्थानगामिनि स्त्रियां ङीप् । सा च ग्रहाणां १नक्षत्रदशाभेदे । सा च अवरोहिशब्दे ४४३पृष्ठे लक्षितलक्षणा । ग्रहविशेषाणामारोहिण्याः दशायाः फलमुक्तं सर्व्वा० चि० यथा ।

सूर्य्यस्य "आरोहिणी वासरनायकस्य दशा महत्त्वं कुरुते च सौख्यम् । परोपकारं सुतदारभूमिं गोवाजिमातङ्गकृषिक्रियादीन्"।

चन्द्रस्य "आरोहिणी चन्द्रदशा प्रपन्ना स्त्रीपुत्रवित्ताम्बरसौख्यकान्तिम् । करोति राज्यं सुखभोजनञ्च देवार्चनं भूसुरतर्पणञ्च"।

कुजस्य"आरोहिणी भूमिसुतस्य सौख्यं दशा तनोत्यत्र नरेशपूजाम् प्रधानतां धैर्य्यमनोभिलाषं भाग्योत्तरं गोगजवाजिसंघम्"

बुधस्य "आरोहिणी सौम्यदशा प्रपन्ना यज्ञोत्सवं गोवृषवाजिसंघम् । मृद्वन्नभूषाम्बरपानलाभं वाणिज्यभूम्यर्थपरोपकारम्"

गुरोः"आरोहिणी देवगुरोर्महत्त्वं दशा प्रपन्ना कुरुतेऽर्थभूमिम् गानक्रियास्त्रीसुतराजपूजां स्ववीर्य्यतः प्राप्तयशःप्रतापम्"।

शुक्रस्य "आरोहिणी शुक्रदशा प्रपन्ना धामाम्बरालङ्कृतिकान्तिपूजाम् । प्रवृत्तिसिद्धिं स्वजनैर्विरोधं मातुर्दिनाशं परदारसङ्गम्"। कुरुते इत्यनुषङ्गः सर्व्वत्र ।

शनेः"आरोहिणी वासरनायसूनोर्दशा विपाके नृपलब्धभाग्यम् । वाणिज्यलाभं कृषिभूमिलाभं गोवाजिलाभं सुतदारलाभम्"।

आर्कलूष पु० अर्कलूषस्य ऋषिभेदस्यापत्यम् विदा० अञ् । अर्कलूषापत्ये स्त्रियां ङीप् । ततोयूनि अपत्ये हरिता० फञ् । आर्कलूषायणः । तदृषेर्यून्यपत्ये । [र्षेरपत्ये ।

आर्कलूषि पुंस्त्री अर्कलूषस्यापत्यं बाह्वा० इञ् । अर्कलूष-

आर्कायण त्रि० अर्कस्य गोत्रम् हरिता० फञ् । अर्कस्य १गोत्रे । ततः चतुरर्थ्यां अश्वा०फिञ् । आर्कायणिः तत्सन्निकृष्टदेशादौ०त्रि० अर्कस्यायनाय सूर्य्यलोकस्य प्राप्तये हितम् अण् पूर्व्वपदादिति णत्वम् । सूर्यलोकगतिसाधने २यज्ञादौ । "आर्कायणैः षोड़शभिश्च ब्रह्मंस्तेषां फलेनेह च नागतोऽस्मि" भा० आनु०१०४अ० ।